

POLJOPRIVREDNA SAVJETODAVNA SLUŽBA

PROGRAM KONTROLE I SUZBIJANJA VAROOZE U 2013. GODINI

Zagreb, svibanj 2013.

1. UVOD I CILJEVI

Uvod

Varooza je nametnička bolest pčela i pčelinjeg legla koju uzrokuje grinja *Varroa destructor*. Ženke nametnika žive na odraslim pčelama i hrane se hemolimfom, a jaja nesu uz pčelinje leglo. Razvojni oblici grinja hrane se hemolimfom pčelinjih kukuljica pa se znakovi bolesti očituju na leglu i odraslim pčelama. Kako broj grinja u pčelinjoj zajednici raste, pčelinja zajednica slabi te na kraju posve propada.

Nametnička grinja *V. destructor* ima važnu ulogu pri pojavnosti i širenju drugih bolesti pčela, posebice zbog imunosupresivnog učinka na invadirane pčelinje zajednice te zbog mogućnosti mehaničkog prijenosa uzročnika bolesti pčela, poglavito virusa kojima služi kao mehanički i/ili biološki vektor i rezervoar infekcije.

Varooza se prije tridesetak godina naglo proširila Europom, pa tako i našom zemljom, te se smatra da su varoozom zahvaćeni svi pčelinjaci u Republici Hrvatskoj (RH). U posljednjih nekoliko godina pojavnost i štetni učinci varooze izraženiji su zbog razvijene otpornosti na višekratno rabljene a često i na pogrešno primijenjene veterinarsko-medicinske proizvode (VMP) te zbog negativnih učinaka drugih čimbenika iz okoliša i loše pčelarske prakse.

Ciljevi

Program kontrole i suzbijanja varooze provodi se u svrhu:

1. Učinkovite kontrole i suzbijanja varooze provedbom tretiranja pčelinjih zajednica protiv varooze odobrenim VMP-om u istom razdoblju na određenom području. U tu svrhu za svakog pčelara upisanog u Evidenciju pčelara i pčelinjaka osigurano je sufinanciranje određene količine VMP-a za tretiranje varooze, ovisno o broju pčelinjih zajednica na pčelinjaku;
2. Prikupljanja podataka o varoozi na pčelinjacima uključenima u provedbu Programa;
3. Podizanja svijesti pčelara o dobroj pčelarskoj praksi na pčelinjaku.

Varoa na tijelu pčele
Foto: Sabine Rübensaat

Varoa na tijelu pčele
Foto: Sabine Rübensaat

Varoa u leglu
Foto: Sabine Rübensaat

2. KONTROLA I SUZBIJANJE VAROOZE

Tretiranje pčelinjih zajednica protiv varooze na svim pčelinjacima u RH u skladu s ovim Programom je obvezno.

Tretiranje protiv varooze mora se provesti najmanje dvaput godišnje: prvi put u ljetnom i drugi put u zimskom razdoblju. Osim primjene odobrenog VMP-a za tretiranje pčelinjih zajednica protiv varooze, preporučuje se i provođenje biološko-uzgojnih mjera u pčelinjacima

1. Ljetno tretiranje pčelinjih zajednica protiv varooze

U **ljetnom tretiranju** u 2013. godini za suzbijanje varooze na svim konvencionalnim i ekološkim pčelinjacima preporučuje se upotreba jednog od odobrenih VMP-a s popisa odobrenih VMP-a pri Upravi veterinarstva.

Ažurirani popis odobrenih VMP-a dostupan je na mrežnoj stranici Uprave veterinarstva Ministarstva poljoprivrede RH

Za uporabu VMP-a za tretiranje pčelinjih zajednica protiv varooze pčelari moraju imati recept i uputu o načinu primjene VMP-a. Oba dokumenta izdaje ovlašteni veterinar u skladu s važećim propisima. Pčelar se mora pridržavati odredbi o načinu primjene i mjerama zaštite kako je navedeno u uputi proizvođača VMP-a.

Ljetno tretiranje pčelinjih zajednica protiv varooze **mora se provesti nakon vrcanja meda**. Ovisno o uporabljenom VMP-u, uputi ovlaštenog veterinaru te zdravstvenom stanju pčelinjih zajednica, pčelar može provesti još jedno, tzv. drugo ljetno tretiranje pčelinjih zajednica. Razdoblje prvog ljetnog tretiranja i mogućeg drugog ljetnog tretiranja za određeno područje RH, ovisno o klimatskim čimbenicima te paši, bit će objavljeno u skladu s Točkom IV ovoga Programa.

2. Zimsko tretiranje pčelinjih zajednica protiv varooze

Da bi se postigla očekivana učinkovitost kontrole i suzbijanja varooze, obavezna je provedba **zimskog tretiranja** primjenom jednog od odobrenih VMP-a za suzbijanje varooze. Primjena se mora provoditi sukladno uputi proizvođača.

Zimsko tretiranje provodi se u razdoblju od studenog do prosinca.

3. OPĆE UPUTE ZA PČELARE

Pčelari se tijekom rada u pčelinjacima moraju pridržavati smjernica „Dobre pčelarske prakse“. Za praćenje učinkovitosti tretiranja pčelinjih zajednica protiv varooze u RH, pčelari su dužni voditi kontrolu pada varoa.

Dobra pčelarska praksa
Foto: Zlatko Tomljanović

Kontrola pada varoa

Kontrola pada varoa provodi se prije, tijekom i nakon prvog ljetnog tretiranja, na pet pčelinjih zajednica u pčelinjacima do 50, te na 10 % pčelinjih zajednica u pčelinjacima većim od 50 pčelinjih zajednica.

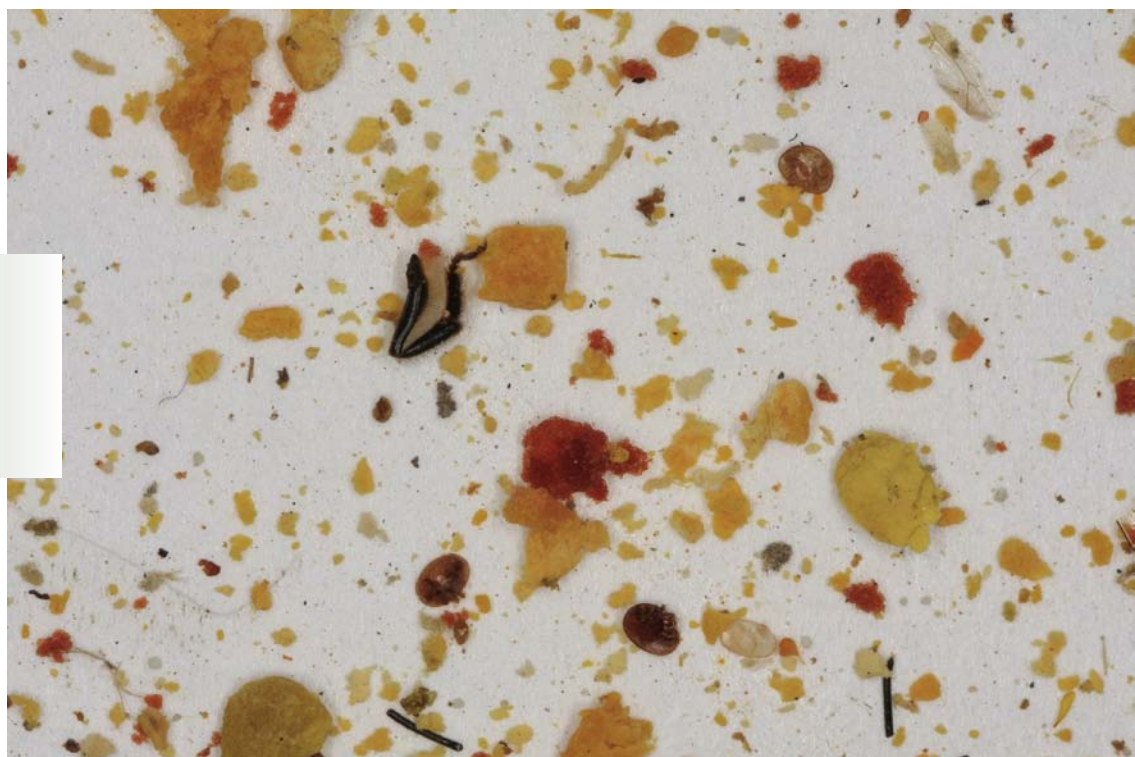
1. Kontrolu prirodnog pada varoa, potrebno je započeti sedam dana prije početka tretiranja pčelinjih zajednica VMP-om. Kontrolu prirodnog pada varoa pčelar provodi pomoću testnih uložaka koji se stavljaju na podnicu košnica. Sedmi dan od postavljanja testni se ulošci vade iz svih kontroliranih pčelinjih zajednica, a ukupan broj otpalih varoa upisuje se u Obrazac 2 koji je sastavni dio Programa. Pčelar dobiva Obrazac 2 pri kupnji ili preuzimanju VMP-a.

2. Prilikom stavljanja VMP-a, u košnice se postavljaju čisti testni ulošci, koji se pregledavaju dvaput za vrijeme tretiranja, 7. i 14. dan, a ukupan broj otpalih varoa upisuje se u Obrazac 2.
3. Prilikom vađenja iskorištenog VMP-a iz košnica, postavljaju se čisti testni ulošci, koji se vade za sedam dana, a ukupan broj otpalih varoa upisuje se u Obrazac 2.

Pčelari su dužni ispunjeni Obrazac 2 dostaviti pašnim povjerenicima najkasnije do 30. rujna 2013. godine. Svaki pčelar mora čuvati kopiju Obrasca 2 i dužan ju je dati na uvid prilikom inspekcijskog nadzora i kontrole provođenja ove mjere.

Ukoliko prilikom kontrole pada varoe, taj pad tijekom i nakon tretiranja nije vidljiv, pčelar mora u najkraćem mogućem roku prijaviti takvo stanje ovlaštenom veterinaru koji će uzeti uzorke pčela i dostaviti ih u službeni laboratorij na parazitološku pretragu. Službeni laboratorij dužan je uz izvješće o rezultatu pretrage izdati i preporuku o potrebi i načinu daljnjeg tretiranja pčelinjih zajednica.

Kontrola pada varoe na testnim podloščima
Foto: Sabine Rübensaat

Vođenje evidencije

O provedenom tretiranju pčelinjih zajednica pčelar je dužan voditi evidenciju koja mora sadržavati sljedeće podatke:

Ime i prezime pčelara: _____

Adresa: _____

Lokacija pčelinjaka (navesti naziv/adresu i poštanski broj mjesta): _____

Datum primjene VMP-a (navesti datume): _____

Broj tretiranih pčelinjih zajednica: _____

Naziv i količina korištenog VMP-a: _____

Način tretiranja: _____

Napomene i opažanja: _____

Ime i potpis osobe koja je provela tretiranje: _____

Tijekom tretiranja pčelinjih zajednica pčelar se mora pridržavati propisa o zaštiti okoliša i paziti da pčelinji proizvodi njegova pčelinjaka budu sigurni za ljudsku uporabu.

Ukoliko se tijekom primjene VMP-a zapaze neželjene nuspojave na pčelinjoj zajednici, pčelar o tome mora obavijestiti veterinarsku ljekarnu u kojoj je preuzeo/kupio VMP.

4. INFORMIRANJE PČELARA

Dodatne informacije za pčelare vezane uz provođenje ovoga Programa i ostalih propisa iz područja pčelarstva, upute za odabir VMP-a, način preuzimanja/kupnje VMP-a, razdoblje prvog i drugog ljetnog tretiranja protiv varooze te informacije o zimskom tretiranju, bit će objavljene na službenim mrežnim stranicama:

Ministarstvo poljoprivrede - www.mps.hr

Uprava veterinarstva – www.veterinarstvo.hr

Hrvatski pčelarski savez - www.pcela.hr

Poljoprivredna savjetodavna služba - www.savjetodavna.hr

Autori programa:

Žaklin Acinger-Rogić, dr. med. vet.

doc. dr. sc. Ivana Tlak Gajger, dr. med. vet.

dr. sc. Relja Beck, dr. med. vet.

Zlatko Tomljanović, dr. med. vet.

